

լոր բոկին ինչի վրայ հիմնած բլրալը գիտնամք : Վասն զի դուք ալ գիտեք որ առանց ստացուցի ե պատճառի մէկ բան մի ուրանալը խելքի բան չէ :

Հիմայ նոյն խնդրոյն վրայ լասն լապ Ռուսոյն լատճը տեսներք « Զը որաչքներուն ճշմարտութիւնը լըմբ. դատութեամբ քննութեան առնելու թէ դանձուռի բան չէ՝ ամբարշտութիւնն ու է : Զրաչք չլըսար ըսողը պատժելն՝ դանտր պատիւ ընել է , բաւական է դանիկայ բանտարկել (իրեւ խենդ) , ո՛րայց այսու ամենայնիւ արդեօք Ռուս տուծոյ հրաչք ընելու կարող ըլլալն ուրացող կոյ :

ո Պիտի կարծէք թէ Վճրէր եւ Ռուսո խաւարեալ դարու մէջ կապ ընին , ե թէ որ հիմայ նորէն աշխարհ գալու ըլլային՝ գուցէ կղերականներուն կարգը կը դասէիր : Եւ այնչէք Ռուսո մեր յառաջագիմութեան վարժապետները յիմարանոց կը խրկէ , շատ գեղեցիկ , ե միտք պահելու արժանի գաղափար մ' է անիկայ :

ո Հիմայ խօսքը Սոնդէներին տանք : Երսաքոյ կարգի մէջ գործ մը բացորոշ կերպով իրեւ առաւ ե անկարելի դաւապարտելը իրեն համար այնպէս կարծեւ է , որպէս թէ Եստուծոյ կամայք ե մեր բնութեան կարողութիւնը վերջին սահմաններ խելապատասկին մէջն է , աշխարհի մէջ սակէց ալ իշխանաւոր խենդութիւն չլըսար որ այդ բաները մեր ընդունակութեան եւ բաւականութեան չափովը չափեմք :

ո Վճրէրի ե Ռուսոյի դառնամք , Եսոնց ժամանակը ամբարշտութեան կողմանէ որչափ ալ համբաւեալ էր , սակայն տառն եւ իններորդ դարուն չափ առաջ գացած չէր : Եստուծոյ գէմ՝ կը խօսէին , բայց գտնէ անոր ամենաւ կարող զօրութիւնը կը ձանձնային , Ղճարիտ է որ 1789 ին ճրադր իր լու-

սուոր ճառագայթներովը աշխարհս տակաւին ըստաւորած չէր : Աշխարհիս վրայ մարդիկ այն ատենէն ետքը եկած պիտի ըլլան : Ետեն մը փիլիսոփայներ անասուածներ , նիւթադաշտներ ե աղտամիտներ կային . բայց ամէն բան այսքանով կը լմնար . համբալից (1) խումբը ճանկցուած չէր , մարդու միտք եւ կամ չէր որ անբան անասուններու պէս ստտկելու համար ընկերութիւն մը կազմէր :

Հատ որ անցած չէ որ խեղճ պէտք առնց դժբաղդ Զատագով հանդիտանալու չափ քաջացաւ : Յիրաւի ժամանակէ մը ի վեր բազդը պէտքէն երես դար ձուցած է , ե Իրուսիայի պաշտպանութիւնը ձեռք առած ատենը որքան յաջողութիւն ալ գտաւ , սակայն հրաչքի դէմ ստպարէզ ելլէն անկէց առեւել պիտի չլըսողի , ե թէ որ Սոնդէներ , Վճրէր , կամ Ռուսո կենդանի ըլլալին , յիմարանոցն էր պէտքէն անգըք Եւայ ինչո՞ւ համար ասիկայ բարի քաղաքացւոյ մը պէս վարուելուն անգըք խելք ծախէ , ինչո՞ւ համար իր սահմանէն դուրս կ'ելլէ :

ԿԱՐՃ ՃԱՆԱԳԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՅԱՍՈՐԻՍ

(Հապուեակութիւն , ատն թիւ 7)

Եւպրէն ցանկալի էր մեր ընթերցողաց ներկայացնել լաթաքիայի մէջ գտնուած քարի մի վերայ Վրացի հին ձեւ ստուերով գրուած արձանագրութիւն :

(1) Համբալից — աշխարհ — խաւարեալ մանկուցողը երգում պիտի ընէ բնաւ մէկ կրօնք մը չե ձանձնալու , ե մէկ կրօնքի մ' ալ պաշտօնեայ քով չը հանդիպեցնելու ոչ կենդանութեանը ե ոչ մեռնելու ատենը : Վերջին ժամանակ աղաւ ըլլալը իրենց կը պահէին : Այս նոր գիւսա՝ 1789 ին դաւակնութեան է , ե անիկայ պաշտպանից լը 1866 ին ատենաբաններուն :

Թեան թարգմանութիւնը, բայց դժբաղդաբար ոչ ոք կարողացաւ կարգաւ լայնէն հին Եւրոպիկեայի վերայ հարեանցի տեսութիւն մի բնելով, այն ամայն վերջը մեկնեցանք անտի երկուշաբթի օր ժամ 8 նստելով 'ի նաւահանգստէն. դարձեալ ալեկոծութեան բռնուելով գիշերը, ժամ 6 հասանք փոքր լիւսնային գեղեցիկ նաւահանգիստը : Եւրոպիկեայի ելանք շոգեհաւին ընդարձակ ձեւարանին վերայ, այս կէտիս կարծես թէ բնութիւնը ամէն կողմէն ուրախութիւն և հանդարտութիւն կը խոստանար, մանաւանդ Իսկնդրոնի ամպով քողազարդեալ բարձրաբերձ լեռները մեր աչքին դիմաց գեղեցիկ տեսարան մի կը ներկայացնէին իրենց բազմաձիւղ և յոգեատեսակ ծառատունիներով անուշ և զուարթարար զեփուր որ առաւօտեան պահուն այն լեռներուն վրայէն քաղցր և մեղմ կերպով կը շնչէր, որքան մարդոյս որտիմ ուրախութիւն և ցնծութիւն կը պատճառէ, զգայուն եւ փորձառու սրտեր կրնան վայել, ինչպէս որ ես զգայի և նաեւ մէջ կրտձ նեղութիւններս բողբոջին մոռցայ : Եւրոպիկեայի ելանք լայնէն Եւրոպիկեայի վերայ հարեանցի տեսութիւն մի բնելով, այն ամայն վերջը մեկնեցանք անտի երկուշաբթի օր ժամ 8 նստելով 'ի նաւահանգստէն. դարձեալ ալեկոծութեան բռնուելով գիշերը, ժամ 6 հասանք փոքր լիւսնային գեղեցիկ նաւահանգիստը : Եւրոպիկեայի ելանք շոգեհաւին ընդարձակ ձեւարանին վերայ, այս կէտիս կարծես թէ բնութիւնը ամէն կողմէն ուրախութիւն և հանդարտութիւն կը խոստանար, մանաւանդ Իսկնդրոնի ամպով քողազարդեալ բարձրաբերձ լեռները մեր աչքին դիմաց գեղեցիկ տեսարան մի կը ներկայացնէին իրենց բազմաձիւղ և յոգեատեսակ ծառատունիներով անուշ և զուարթարար զեփուր որ առաւօտեան պահուն այն լեռներուն վրայէն քաղցր և մեղմ կերպով կը շնչէր, որքան մարդոյս որտիմ ուրախութիւն և ցնծութիւն կը պատճառէ, զգայուն եւ փորձառու սրտեր կրնան վայել, ինչպէս որ ես զգայի և նաեւ մէջ կրտձ նեղութիւններս բողբոջին մոռցայ : Եւրոպիկեայի ելանք լայնէն Եւրոպիկեայի վերայ հարեանցի տեսութիւն մի բնելով, այն ամայն վերջը մեկնեցանք անտի երկուշաբթի օր ժամ 8 նստելով 'ի նաւահանգստէն. դարձեալ ալեկոծութեան բռնուելով գիշերը, ժամ 6 հասանք փոքր լիւսնային գեղեցիկ նաւահանգիստը : Եւրոպիկեայի ելանք շոգեհաւին ընդարձակ ձեւարանին վերայ, այս կէտիս կարծես թէ բնութիւնը ամէն կողմէն ուրախութիւն և հանդարտութիւն կը խոստանար, մանաւանդ Իսկնդրոնի ամպով քողազարդեալ բարձրաբերձ լեռները մեր աչքին դիմաց գեղեցիկ տեսարան մի կը ներկայացնէին իրենց բազմաձիւղ և յոգեատեսակ ծառատունիներով անուշ և զուարթարար զեփուր որ առաւօտեան պահուն այն լեռներուն վրայէն քաղցր և մեղմ կերպով կը շնչէր, որքան մարդոյս որտիմ ուրախութիւն և ցնծութիւն կը պատճառէ, զգայուն եւ փորձառու սրտեր կրնան վայել, ինչպէս որ ես զգայի և նաեւ մէջ կրտձ նեղութիւններս բողբոջին մոռցայ :

Եւրոպիկեայի վերայ հարեանցի տեսութիւն մի բնելով, այն ամայն վերջը մեկնեցանք անտի երկուշաբթի օր ժամ 8 նստելով 'ի նաւահանգստէն. դարձեալ ալեկոծութեան բռնուելով գիշերը, ժամ 6 հասանք փոքր լիւսնային գեղեցիկ նաւահանգիստը : Եւրոպիկեայի ելանք շոգեհաւին ընդարձակ ձեւարանին վերայ, այս կէտիս կարծես թէ բնութիւնը ամէն կողմէն ուրախութիւն և հանդարտութիւն կը խոստանար, մանաւանդ Իսկնդրոնի ամպով քողազարդեալ բարձրաբերձ լեռները մեր աչքին դիմաց գեղեցիկ տեսարան մի կը ներկայացնէին իրենց բազմաձիւղ և յոգեատեսակ ծառատունիներով անուշ և զուարթարար զեփուր որ առաւօտեան պահուն այն լեռներուն վրայէն քաղցր և մեղմ կերպով կը շնչէր, որքան մարդոյս որտիմ ուրախութիւն և ցնծութիւն կը պատճառէ, զգայուն եւ փորձառու սրտեր կրնան վայել, ինչպէս որ ես զգայի և նաեւ մէջ կրտձ նեղութիւններս բողբոջին մոռցայ :

Ինչպէս քաղցր կարի անշուք է, օգը ապականեալ և ջուրը փնասկար ըլլալով, բայց արդէն սկսած են նորագել և շինել ինչպէս Սաքսոններ, վաճառականաց մթերանոցներ և խաւութներ, շուկաներ և վոդոյներ և իջեւանատեղիք : Եւրոպիկեայի տուններ օրըստօրէ կառուցանելու վրայ են, փողոցներ և բոլոր եղած ճախնային տեղիքները մաքրելու հոգ կը տանին բնակչաց կեանքը ապահովելու համար : Սակայն փոքրաշէն նաւամատոյց (Իսկնդրոն) և կանթեղակիր աշտարակ, առատ և համեղ են ձեւերն : Եւրոպիկեայի ելանք շոգեհաւին ընդարձակ ձեւարանին վերայ, այս կէտիս կարծես թէ բնութիւնը ամէն կողմէն ուրախութիւն և հանդարտութիւն կը խոստանար, մանաւանդ Իսկնդրոնի ամպով քողազարդեալ բարձրաբերձ լեռները մեր աչքին դիմաց գեղեցիկ տեսարան մի կը ներկայացնէին իրենց բազմաձիւղ և յոգեատեսակ ծառատունիներով անուշ և զուարթարար զեփուր որ առաւօտեան պահուն այն լեռներուն վրայէն քաղցր և մեղմ կերպով կը շնչէր, որքան մարդոյս որտիմ ուրախութիւն և ցնծութիւն կը պատճառէ, զգայուն եւ փորձառու սրտեր կրնան վայել, ինչպէս որ ես զգայի և նաեւ մէջ կրտձ նեղութիւններս բողբոջին մոռցայ :

Եւրոպիկեայի վերայ հարեանցի տեսութիւն մի բնելով, այն ամայն վերջը մեկնեցանք անտի երկուշաբթի օր ժամ 8 նստելով 'ի նաւահանգստէն. դարձեալ ալեկոծութեան բռնուելով գիշերը, ժամ 6 հասանք փոքր լիւսնային գեղեցիկ նաւահանգիստը : Եւրոպիկեայի ելանք շոգեհաւին ընդարձակ ձեւարանին վերայ, այս կէտիս կարծես թէ բնութիւնը ամէն կողմէն ուրախութիւն և հանդարտութիւն կը խոստանար, մանաւանդ Իսկնդրոնի ամպով քողազարդեալ բարձրաբերձ լեռները մեր աչքին դիմաց գեղեցիկ տեսարան մի կը ներկայացնէին իրենց բազմաձիւղ և յոգեատեսակ ծառատունիներով անուշ և զուարթարար զեփուր որ առաւօտեան պահուն այն լեռներուն վրայէն քաղցր և մեղմ կերպով կը շնչէր, որքան մարդոյս որտիմ ուրախութիւն և ցնծութիւն կը պատճառէ, զգայուն եւ փորձառու սրտեր կրնան վայել, ինչպէս որ ես զգայի և նաեւ մէջ կրտձ նեղութիւններս բողբոջին մոռցայ :

առ դէմ երկու լեռնակներու կողմերուն վրայ տարածուած է, մէջ տեղը գտնուած ձորակը զանոնք կ'անջրպետէ, որուն մէջ դուռնաքեայ ծառատունկներ կ'երեւին, ունի կարավանատուն (խան), փոքր շուկայ մի, ուր միայն պիտոյք քաղաքին կը վաճառուին, գործարանք կտաւուց եւ այլ նիւթոյ, տունք մթին և ցածունք են, փողոցք անյարգար և դժուարին : Այս պակասութիւնները ծածկող, մանաւանդ թէ աւելի զգալի և զուարճութիւն պատճառող, բարեհամ և քաղցր ջրոց առուակները են որ լեռանց զանազան խողովներէն և քաղաքին զրեթէ բոլոր անկիւններէն սրանչելի կերպով հեղասահի խոխոջանօք վար իջնալով գեղեցիկ և բարետեսիլ գրախոսներ եւ դարաստաններ բնակաց կը պատրաստեն : Այս զգալի և բնական տեսարանները կարծես թէ նոր ձամբորդի մի նոր կեանք կ'ընծայեն. օդը մաքուր և առողջարար ըլլալուն, բնակիչք մարմնով ու ժեղ առողջ և զօրաւոր են. որ միայն Հայք և Տաճիկք են : Հայք 200 տուն են, որոց շատերը թէ նիւթապէս և թէ բարդապէս յամենայնի ինդէ և աղբառ են, սակայն բարեպաշտ և ջերմեռանդ ի կրօնս, ունին հիւրասիրութիւն և ազգասիրութիւն, եկեղեցի մի յանուն սուրբ Երսուածածնի շինեալ ի կաթողիկոսութեան Տեառն Կիրակոսի Արեւելոյ, որպէս կը յայտնէ արձանագրութիւնը : Արայ վանքին վիճակն է, չորս քահանաներ կը հովուեն ժողովուրդը, հասարակ ընթերցուածոց միայն տեղեակ : Կեղեցւոյ գաւիթն է առաջնորդարանն և դպրոցն, ուր մանկոյն պարապի ի հասարակ ընթերցուածս, Քահանայից մէկուն դասախօսութեամբ : Ժողովուրդք տեղւոյն թէպէտ և բարեպաշտ, բայց առանց հոգեւոր հովուի և այցելուի

մտալով, հոգեւորապէս միութարու թեան պէտք ունին և կարօտ են, որով նորէն կ'արծարծի իրենց սրտին մէջ ազգասիրութեան և եղբայրսիրութեան ոգին, և օտար վարդապետութեանց ունկնդրութիւն ընելու հակա միտութիւնը կ'անհետանայ, ինչպէս որ հռովմեական համազգի կրդեր եղբայր մի միամիտ ժողովուրդոց հանգրուութիւնը վերապէլով կը ջանայր այն տեղ եկեղեցի մի շինել, անոնց ամեն կողմէն մարմնաւոր հանգստութիւններ խոտտանալով : Երջապէս որքան որ տեղերնին զօսաւայր է, իրենք ալ այնքան հոգեւոր միութարութիւններու կարօտ են : Երբ տեղւոյն չէ այնքան առատ, արտօրէից պակասութեան երկրագործութիւնը բարձր լեռներուն կողերը և ձորակներուն մէջ հեռուէն կը տեսնուի որ տաժանելի աշխատութեամբ մշակուած է : Ինչիստ խաղող, մրգեղէն սակաւ, անուանի ռուպն (պէլան պէթիլ), ունի անտառ ըստ փայտից. լեզու հասարակաց Տաճկերէն է. բայց Հայք իրենց բնական և մայրենի լեզուաւ կը վարուին, փոքր ինչ աղճատեալ :

Իսկ առաւօտ կանուխ նոյեմբեր 2, չորեքշաբթի օր, Ժամ 12 երանք ի Պէյլանէ ուղեկցութեամբ կարաւանի, և միտնք վերստին բարձրանալ յիշեալ լեռները անուշիկ և քաղցր օդերը վախելով, արծաթափայլ կարկաճատահ ջրերուն ձայները լսելով, ամպերը ողջ ջունող բարձր մայրեաց և այլ տեսակ ծառատունկերը դիտելով, թռչնոց դայլայլելը որ քաղցր եղանակաւ ներդաշնակութեամբ կ'երգէին, առաւօտեան պահուն օդոյն սաստկութիւնը փոքր ի շատէ կը մեղմանցնէին. թեպէտ ձամբաները անհարթ և ամենադժուար, բայց տեղւոյն գեղեցկութիւնը զանոնք յիշել չէր սար : Այս

ճանապարհը տեսանք հարիւրաւոր
Բէկեի պատուական ուղիներ, որոնք
բուրդ բեռնաւորեալ իսկէնտէրունի
նաւահանգիստը իջեցնելու կը փութա-
յին: Այստեղէն և այժմերը շատ գեր
և գեղեցիկ էին, այս լեռներուն և ան-
տառներուն մէջ բուսած զանազան
խոտերը և ծաղիկները ուտելով և ա-
կանակիտ պաղ ջրերը խմելով: Այս
տեսանք քանի մի Վիշարի կանայք, ո-
րոնք ճամբուն վերայ այրձ կը ծախե-
ին. ասոնք մարմնով ուժեղ և առողջ
են, դէմքերին պայծառ, բարձրահա-
սակ, լեզուին հին աղճատեալ թիւր-
քերէնով կը խօսին. հագուստին հին
տաճկաստանի հագուստն է, երկար
շապիկ և բաճկոն (անիթի). գլուխին
հին արծաթեայ դրամներով և ոսկե-
ղէն զարդարանքով եւ յիսնիւ չափ
զանազան գոյն թաշկինակներով զար-
դարուած է, որոյ մեծութեան քա-
նակութիւնը թմբուկի մի չափ կ'ըլլայ.
ըստ աւանգութեան ասոնք մեր նախ-
նի թագապարմ Վրչախունեաց ցեղէն
են. իսկ այժմ կ'անուանին Վիշար. կը
րօնելով Սահմետական են, ինքեանք
մարդադաւ, միշտ Տորոսի լեռներուն
գոտիներուն մէջ վրանաւ կը բնակին:

Այս առաջար տեղերէն իջնալ 4
ժամ տեւեղէն վերջը՝ ահա ընդարձակ
դաշտերը և գեղեցիկ արոտարայք սկսան
երեւիլ, այն է Վիշի գաւառը. կ'ընդ-
նաւ Վիտիք քաղաքի մօտ ելած լը-
ճակը (անիթի Կօլի). ուստի բարե-
համ ջրերու առուակները և վտակնե-
րը սրբնեմաց կերպիւ յիշեալ դաշտը
կը հոսեն և միանալով լճակը կը թա-
փին: Կան նաեւ երկու գետեր որոնց
վրայ կամուրջ ձգուած է, Սարաշէն
գաւով նոյն լճակը կը թափին. գար-
նանային եղանակին գետակները աւե-
լէ յորդելով գրեթէ բոլոր դաշտը կ'ըն-
կղմի, և օգը ասրականելու պատճառ

կ'ըլլայ: Իսաշարածք և անդէորդք ի-
րենց կենդանիները այն դաշտին մէջ
կ'արածէին. և այս ամէն տեսակ բը-
նութեան պարգևները վայելելով հա-
սանք ժամ 10ին փոքր գիւղ մի Վիշ-
ար, այսինքն ճերմակ աղբիւր ան-
ուանեալ, տեղւոյն ականակիտ աղբե-
րէն անունը առնելով: Այս ջուրէն որ
աղբիւրին ստորտը կը ճանայ, երբեմն
մեծամեծ ձուկեր կ'որսան տեղացիք և
խոտիչք գիւղիս թիւրքմէն են, կրօնք
Սահմետական, լեզու իտալերէն և քա-
րէն. բնակարանք պարտէ և եղեգէ
հիւսուած հիւղեր են. որոնց մեկուն
մէջ գիշեր մի անցնելու բաղքը ունե-
ցանք: Պիւղին մօտ կայ կարաւանա-
տեղի, (խան) ճանապարհորդաց հա-
մար, կը տեսնուի նաեւ Վիշարտոյ
փոխարքայ Սահմետ Վիշի շինել տը-
լած մարտկոցներուն և պատնէշներուն
հին խարակելաւ նշմարանքները, որ իւր
արշաւանաց ատենները իսկէնտէրունի
նաւահանգիստէն մտնալով, Վիշիկոյ և
Իերիոյ ընդարձակ սահմանները իւր
իշխանութեան տակ գրաւած էր:

Այս գիւղէն առաւօտ կանուխ
ժամը 10ին մեկնեցանք, նոյեմբեր 3,
բայց ճամբաները աւելի քարուտ և
դժուար. այս ճանապարհին վրայ կայ
հանքային ջրամուկ (Ծծմբային), և ան-
տի քարընկէց մի հեռի բաղանիք, ուր
լաւցուին ճանապարհորդք և այլք:
Հեռուէն կը նշմարուի լճակ մի, կախոյ
Կօլի սնուանեալ, ասոր մէջ առատ
է միատեսակ օձաձուկն (Ելան պղնդ).
զոր որսան և Իերիա վաճառեն, կե-
րեւին Սուլթան Սուրատի շինել տու-
ած ճամբաները և կամուրջները դէպ
ի Պաղտատ ճանապարհորդած ատենը
7 ժամ անհարթ ճամբաներ և խորգաւ
բուրտ բլրակներ անցնելէ վերջը, ահա
վերստին ընդարձակ և արգաւանդա-
հոյ գաւառները ներկայացան մեր աչքին:

գլխաց , որ ասկա ին երկրագործք մաճ 'ի ձեռին վարուցանի զգալած էին , և արտերէն ոմանք բուսած , և ոմանք իրենց յարգանդը թաղուած սերմերը 'ի մեռելութենէ նոր արթննալով կը ծլէին բեղմնաւորութեան մեծ յայտեր պարգեւերով : Այս բարեբեր դաշտերուն զուարճալի տեսարանը արդարեւ մարդոյս սիրտը կը գրաւէին , որ ընդհանրապէս մշակուած և հերկուած են , և երկրագործ հարկբաւոր և բիւրաւոր արդեանց կրօնական մաղթելով յերկնից առատութիւն յորդանձրեւաց , Այս աստուածային ճրիտաւոր պարգեւներէն գոհ ըլլալով անցաք ինձիքն անուանեալ գիւղէն , ուրուն հնութեանց աւերակները յայտնապէս հեռուէն կ'երեւէին . աստի փոքր ինչ եւս յառաջանալով ժամ 6 հասանք 'ի գիւղն թիւրքիկն , որոյ բնակիչք արաբացի և լեզունին արաբերէն , կրօնք մահմետական , տուներնին քարակերտ և կաւեղէն , գիւղացիի մի վայելուչ մոքրութիւն ունին , ճամբորդները հիւրընկալելու իրենց շահուն համար յոժար են , ինչպէս որ մեզի ալ արապին մեկը հիւրընկալեց . իրենց դէնին վերայ խիստ ջերմ են :

Այսի գիշերը ժամ 9 ելլելով ամենադժուար և քարուա ճամբաները գիշեր ժամանակ անցած աստեղնիս բուսական նեղութիւն պատճառեց ճամբորդաց , Այսպիսով իւր քողովը ժպտնալով արեգակին ճառագայթները հորիզոնէն արձակելով մեր վրայ տարածելու յոյր իւրից քաղաքը մոնալահիտ 'ի միասին կ'աւանդէր , բայց զբաղգաբար մէգն ու մառախուղը որ չորս կողմը պատած էր , և մեզմ' կերպով անձրեւիլն ալ այն բարիքները մեզմէ կը խուսափեցնէին , ուստի հեռուէն անկարելի էր բան մի նշմարել և օղնայ իւր խստութիւն մարդիկ

ները գունաթափ ընելով կը դողալը նէր : Այս եղանակաւ մօտեցանք Հալէպ քաղաքին . օդը բացուեցաւ , շրջապատը եղած շքեղ պարտէզները և ծառատունիները երեւալ սկսան , առդէն սոխակներուն և թռչնոց ձայնները լսուէր , և իւրից հին աւուրց քաղաքն ալ իրբեւ թագուհի անոնց մէջ իւր վայելուչ դիրքով բլրակներու վերայ կը պանծոց : Այսպէս քաղաքին արտաքին տեսքը նշմարելով ներս մտանք 'Այեմբեր 4, ժամ 6 'ի ցերեկի և ի ջեւանեցանք 'ի հոգեւորուն Սրբայ Աթոռոյն Արաւսղէմի Սրբոց Յակովբեանց վանուց :

(Հարունսիէ :)

Ի գերեզման իջիր թագաւոր անմահ Հարան :

Ինչ երաշխէպս անձ քաղմադէմ , եւ ընդ հաստոյր աղււնս դըժխեմ , Եկն ընդ ճակատ քիրտըն տարժան , Այսք բխեցին կայլակի արեան :

Եւ դեռ 'ի ինչից

Ցաւոց վշտակից :

Յառաջէր՝ Տէր երկրի , երկնից # Մինչ յանարգ խաչ գմորմին անբիծ , Նըւիրական սուրբ պատարագ , Ես մարդկութեան փրկանաց սակ :

Այլ եւ 'ի խաչին

Անձկայր վիշտ սրտին :

Հիմ' զ'Ողորթ պատէ խաւար , Զբնութիւն մութ միգատար , Եւ տնկանի թաւալ թուխ ամբ , Տըւընջենին չողջող զակամբ :

Լուսին գեղաւոր

Հըջի 'ի բոտոր :

Այլ լուռ փայտին Աստուածակիր , Հեծեն կանայք կականալի :

Արատասուածոր գառնան 'ի վեր , Սերուբք տխուր . — զի մեռաւ Տէր :

Այլ չէտք ողորմ :

Զբաժակ սիրոյն :